

A csehszlovák törvényen nyugvó betegségi biztosítással kapcsolatban megállapíthatjuk a következőket. A magyar törvényhozás kereteit meghaladva a csehszlovák törvények a mezőgazdasági népességre is kiterjesztik a betegségi biztosítási védelmet. Szolgáltatások szempontjából a magyar törvények nem egy segélynem tekintetében értékesebb szolgáltatásokat nyújtanak (kórházi ápolás időtartama, családtagok, stb.) Egészségesebb a magyar rendszer a járulékkulcs egységessége tekintetében, mely jobban kifejezi a nemzeti szolidaritást s ugyancsak megnyugtatóbb a biztosítottak – különösen a vándormunkások – szempontjából az egész ország területén egységes jogszabályok és alapszabályok alkalmazása.

HOSSZÚ KÁROLY

A cseh és szlovák szociálpolitika

Nép- és Családvédelem, 2. évf. (1942) 1. sz. 16–22.

Hosszú Károly cikkében a cseh és szlovák szociálpolitika produktív fordulatát elemzi, kiemelve a korábbi hiányosságokat. Igen részletesen számba veszi a különböző intézkedéseket, és arra is felhívja a figyelmet, hogy különösen a szlovák szociálpolitika a magyarországi megoldásokat tekintette mintának és egyfajta igazodási pontnak. Ez természetesen annak is köszönhető, hogy az első bécsi döntést követően visszakerült felvidéki területeken a magyar állam bevezette produktív szociálpolitikai intézkedéseit, amelyeket így a szlovák állam is tanulmányozhatott.

A cseh és szlovák szociálpolitika

A produktív segélyezés mai magyar rendszerét lényegében igazolja az új Szlovákia³⁵ szociálpolitikája, mely eddig szükségszerűen visszatükrözte azokat a hatásokat, amelyeket a fejlett és sajátos jellegű csehszlovák szociálpolitika húsz év alatt rányomott. Az új állam sok tekintetben felszámolja a csehszlovák szociálpolitika intézményeit és elhagyja módszereit, melyen nem számoltak a köztársaság keleti részének a többtől egészen elütő adottságaival. A szlovák szociálpolitika új utakat keres, módszerei csak most kezdenek kibontakozni. Mivel ez szociálpolitika a való helyzetből indul ki s nem a tőle idegen, számára használhatatlan mintákból veszi indítékait, azt vesszük észre, hogy egyre jobbak közeledik a magyar szociálpolitika alapelveihez. Mi sem bizonyítja jobban a magyar szociálpolitika helyességét, mint az a tény, hogy a Kárpát-medencében egy másik állam, bár azelőtt homlokegyenest ellenkező volt szociálpolitikája, végül is természetes földrajzi, társadalmi és gazdasági adottságok folyamánaként hasonló módszereket vesz fel. [...]

35 A továbbiakban Szlovákia névvel az 1938-ban alakult új szlovák államot, Szlovenszko névvel pedig a Versailles-i békekötés által létesített Cseh-Szlovák köztársaság Magyarországtól elcsatolt vármegyéinek területét jelöljük.

Mielőtt a mai Szlovákia szociálpolitikájával foglalkoznánk, röviden ismertetjük a volt Cseh-Szlovák köztársaság szociálpolitikai viszonyait, amelyeknek gerince a munkanélküli segélyezés és lakáspolitikája volt. Különösen az 1930-as évektől vezetett a fejlődés oda, hogy a munkanélküli segélyezés és a rendszeres jóléti gondoskodás teljesen egybefonódott. A nyugati országrészekben olyan óriási tömegeket segélyeztek, hogy rendszerint az állam által nyújtott összeg nem volt elég a munkanélküli segélyezésre és ezért a törvényhatóságok saját háztartásukból voltak kénytelenek a hiányt pótolni s ezzel nagy összegeket vontak el a rendszeres szociális gondoskodástól. [...]

Nem célunk hosszabban tárgyalni a cseh-szlovák munkanélküli segélyezés mód-szereit és fogatkozásait, elegendő rámutatni két nagy hibájára: egyrészt elvonta a rendszeres jóléti gondoskodástól a pénzt és azt improduktív módon szétforgácsolta, másrészt ugyanazokat a módszereket használván Szlovenszskón, mint Cseh- és Morvaországban, nem hozott olyan módszereket ebbe a szerkezetileg teljesen elűtő ország-részbe, amelyek itt eredményesek lehettek volna.

Ugyanezeket a hibákat megtaláljuk Cseh-Szlovákia másik erősen szociális vonatkozású tevékenységénél, a szociális lakáspolitikájánál. Alig volt állam Közép-Európában, amely annyit költött és költhetett lakásépítésre az első világháború után, mint a Cseh-szlovák Köztársaság. A célt rögtön az első években megjelölték: a szociálisan gyenge néprétegek lakásvizonyait megjavítani. A világháború alatt kiesett lakástermelés pótlása és az iparosodás által egyes vidékeken létrejött lakáshiány kiküszöbölése érdekében nagyfokú munka indult meg. [...]

Az elmaradt építkezések nagyobb iramban történő pótlására 10 millió koronás alapot létesítettek. 1941-ben ennek segítségével a kormánypárt vidéki szervei vezetésével az építőszövetkezetek ma mai nehéz körülmények között 1000 házat építettek vidéken. Ha figyelembe vesszük, hogy a cseh-szlovák köztársaság idejében 20 év alatt összesen 4575 ház épült állami támogatással, az eredmény igen figyelemre méltó. Egyes akciókkal, melyek produktív jelleggel bírnak, most kísérleteznek. Ezeknek célja, hogy a megadott segélyen túl olyan legyen a juttatás, hogy az ne csak pillanatnyi segítséget jelentsen, hanem hogy az önálló egzisztenciákat erősítse, a gazdasági színvonalat és termelést emelje. Ilyen akciók közé tartozik a párt szociális ügyosztálya által 1940 őszén megkezdett tevékenység, amellyel 7000 trágyatelepet létesítettek. Hasonló akció a kútépítés, amelyet az említett építő szövetkezetek létesítenek a belügyminisztérium irányításával. További akciók az állatjuttatás, a háziipar elősegítése Modra, Gyetva, Csicsmány vidékén. Ezek az akciók egyes vidékeken, egy-két vármegye egy-egy járásában erősebb iramban folynak, hogy a kísérletek után levonva a tanulságokat, az egész államban egységesen dolgozzanak.